

NOTAT

13. november 2019

Årlig status for industrisamarbejde med udenlandske leverandører til Forsvaret for 2018 samt for Industripartnerskabet for forsvarsrelateret eksport til USA

1. Resumé

Udenlandske leverandører af forsvarsmateriel blev i 2018 pålagt nye forpligtelser til at indgå i industrisamarbejde med danske virksomheder på forsvarsområdet for ca. 957 mio. kr.

I 2018 afviklede udenlandske leverandører forpligtelser til industrisamarbejde hos danske virksomheder for ca. 2,2 mia. kr. Afviklingen vedrørte i alt 107 danske virksomheder. 25 virksomheder tegnede sig for ca. 96 pct. af afviklingen.

Ved udgangen af 2018 var den samlede udestående forpligtelse for udenlandske leverandører (dvs. differencen mellem leverandørernes samlede forpligtelse og godkendt afvikling) på ca. 4,1 mia. kr.

Ud af den samlede udestående forpligtelse til industrisamarbejde på ca. 4,1 mia. kr. havde de udenlandske leverandører ved udgangen af 2018 fået forhåndsgodkendt udviklingsprojekter med danske virksomheder for ca. 6,8 mia. kr., som forventes at blive afviklet over de kommende år.

Generelt foregår de udenlandske leverandørers afvikling af forpligtelser til industrisamarbejde i overensstemmelse med de aftaler om industrisamarbejde, som de udenlandske leverandører har indgået med Erhvervsstyrelsen.

Under F-35 programmet har danske virksomheder til og med seneste af-rapportering fra hovedleverandører Lockheed Martin og Pratt & Whitney modtaget ordrer for samlet ca. 482 mio. US dollars i programmets levetid.

2. Reglerne for industrisamarbejde

I henhold til de administrative retningslinjer for industrisamarbejde kan udenlandske leverandører af forsvarsmateriel forpligtes til industrisamarbejde, hvis en konkret vurdering viser:

- at industrisamarbejde er nødvendigt for at varetage Danmarks væsentlige sikkerhedsinteresser,

ERHVERVSSTYRELSEN

Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Tlf. 35 29 10 00
Fax 35 29 10 01
CVR-nr 10 15 08 17
E-post erst@erst.dk
www.erst.dk

ERHVERVSMINISTERIET

- at konkurrencen på det civile marked ikke skævvrides, og
- at anskaffelsen overstiger 50 mio. kr.

Den nationale forsvarsindustrielle strategi beskriver Danmarks væsentlige sikkerhedsinteresser og forsvarsindustriens betydning for varetagelsen deraf, samt de indsatsområder myndighederne arbejder med for at fremme dansk forsvarsindustri.

De administrative retningslinjer for industrisamarbejde og den nationale forsvarsindustrielle strategi er tilgængelige på Erhvervsstyrelsens hjemmeside: <https://erhvervsstyrelsen.dk/formaal-og-grundlag>.

De administrative retningslinjer for industrisamarbejde trådte i kraft den 1. juli 2014. Industrisamarbejdsaftaler indgået under de tidligere regler for industrisamarbejde gælder uændret, indtil de udløber.

3. Status for indgåelse af industrisamarbejdsaftaler og gennemført industrisamarbejde i 2017

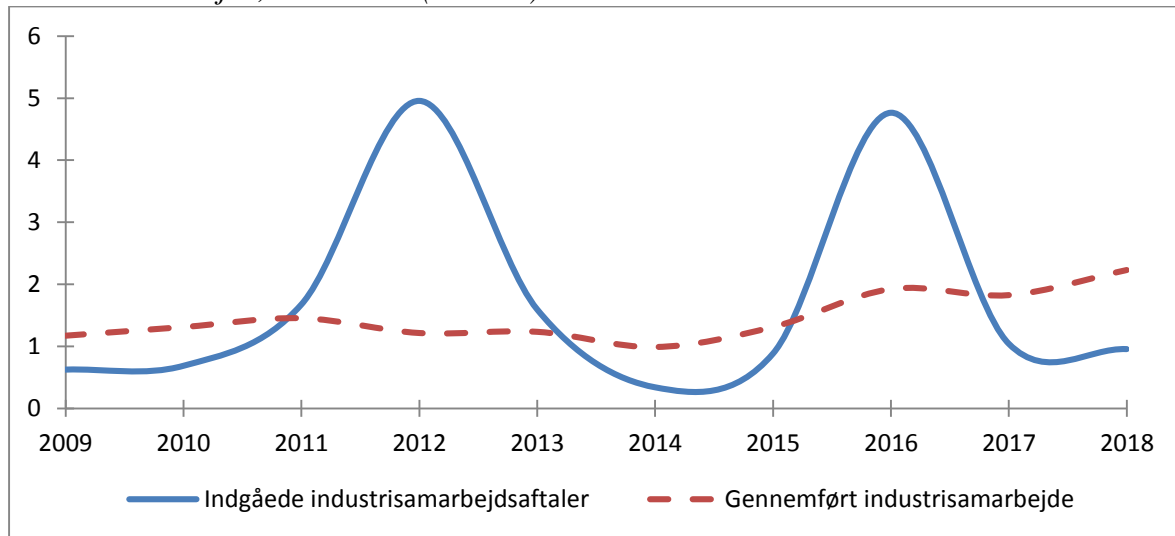
Erhvervsstyrelsen har i 2018 indgået nye industrisamarbejdsaftaler med udenlandske leverandører for et samlet beløb på ca. 957 mio. kr., hvilket er på niveau med beløbet på ca. 1,0 mia. kr. i 2017.

Pr. 31. december 2018 var der 52 aktive industrisamarbejdsaftaler mod 38 pr. 31. december 2017.

På baggrund af de årlige indrapporteringer fra de udenlandske virksomheder har Erhvervsstyrelsen opgjort, at der i 2018 blev gennemført industrisamarbejde hos danske virksomheder for ca. 2,2 mia. kr. Dette udgør en stigning i forhold til 2017, hvor der blev gennemført industrisamarbejde for ca. 1,8 mia. kr.

Det bemærkes hertil, at udviklingen i indgåede industrisamarbejdsaftaler og gennemført industrisamarbejde ikke nødvendigvis følger hinanden år for år. De udenlandske leverandører har gennemsnitligt ca. 10 år til at afvikle deres forpligtelse, og da det ofte tager lang tid at forberede og igangsætte udviklingsprojekter, er det naturligt med en forsinkelse på nogle år mellem udviklingen i indgåede aftaler og udviklingen i gennemført industrisamarbejde.

Figur 1: Værdien af indgåede industrisamarbejdsaftaler og gennemført industrisamarbejde, 2009-2018 (mia. kr.)

Note: Figuren viser værdien af de indgåede aftaler om industrisamarbejde i perioden 2009-2018 sammenholdt med gennemført industrisamarbejde. Det gennemførte industrisamarbejde opgøres som værdien af gennemførte udviklingsprojekter og ordrer placeret hos danske virksomheder i de pågældende år.

Kilde: Erhvervsstyrelsens beregninger på baggrund af indgåede kontrakter og årlige indrapporteringer fra de udenlandske virksomheder.

Status for gennemført industrisamarbejde gennem købsordrer og udviklingsprojekter

De udenlandske leverandører gennemfører industrisamarbejde i Danmark enten som forsvarsrelaterede købsordrer placeret hos danske virksomheder eller som udviklingsprojekter med danske virksomheder, hvor de udenlandske leverandører medvirker til at udvikle nye kapaciteter og kompetencer hos de danske virksomheder.

Målt i værdi har de udenlandske leverandører tidligere overvejende gennemført industrisamarbejdet som købsordrer, hvorimod der i 2016 og 2017 er sket en markant udvikling, idet industrisamarbejde her hovedsageligt er gennemført via udviklingsprojekter.

I 2018 er der sket et fald på 10 procentpoint i forhold til 2017 angående andelen af industrisamarbejde afviklet gennem udviklingsprojekter. I forhold til tidligere er andelen af industrisamarbejde, der afvikles gennem udviklingsprojekter, fortsat høj.

I 2018 blev der gennemført industrisamarbejde for ca. 749 mio. kr. som købsordrer, svarende til ca. 34 pct. af den samlede afvikling (mod ca. 441 mio. kr. svarende til ca. 24 pct. i 2017). Købsordrerne var fordelt på 107 danske virksomheder (mod 90 i 2017).

I 2018 blev der gennemført udviklingsprojekter for ca. 1,5 mia. kr. svarende til ca. 66 pct. af den samlede afvikling (mod ca. 1,4 mia. kr. svarende til ca. 76 pct. i 2017). Udviklingsprojekterne var fordelt på 20 danske virksomheder (mod 19 i 2017).

På trods af et lille fald i 2018 i forhold til 2017, er tendensen fortsat, at andelen af industrisamarbejde, der afvikles gennem udviklingsprojekter, er stigende. Dette kan forklares af, at afviklingen af industrisamarbejde i de administrative retningslinjer for industrisamarbejde fra 2014 indskrænkes til udelukkende at gælde forsvarsmateriel. Derudover kræves det, at afviklingen relaterer sig til den konkrete anskaffelse af forsvarsmateriel eller tilsvarende materiel. Formålet er at sikre de væsentlige danske sikkerhedsinteresser i relation til den enkelte anskaffelse af materiel på baggrund af en konkret vurdering. Dette fokus vil alt andet lige styre afviklingen i retning af mere højteknologiske samarbejder mellem leverandørerne og danske virksomheder, hvilket forventes at øge afviklingen via udviklingsprojekter relativt til købsordrer.

Berørte danske virksomheder

Der blev i 2018 afviklet industrisamarbejde hos 107 danske virksomheder mod 98 danske virksomheder i 2017. 25 virksomheder tegnede sig i 2018 for ca. 96 pct. af afviklingen mod ca. 97 pct. i 2017. Ca. 56 pct. af afviklingen var koncentreret hos 5 virksomheder (mod ca. 54 pct. i 2017).¹

4. Status for udenlandske leverandørers samlede industrisamarbejdsforpligtelser i Danmark

Erhvervsstyrelsen overvåger løbende, at de udenlandske leverandører lægger ordrer eller afvikler projekter i henhold til deres forpligtelser. Dette sker for at sikre, at afviklingen sker inden for de fastsatte frister i industrisamarbejdskontrakterne.

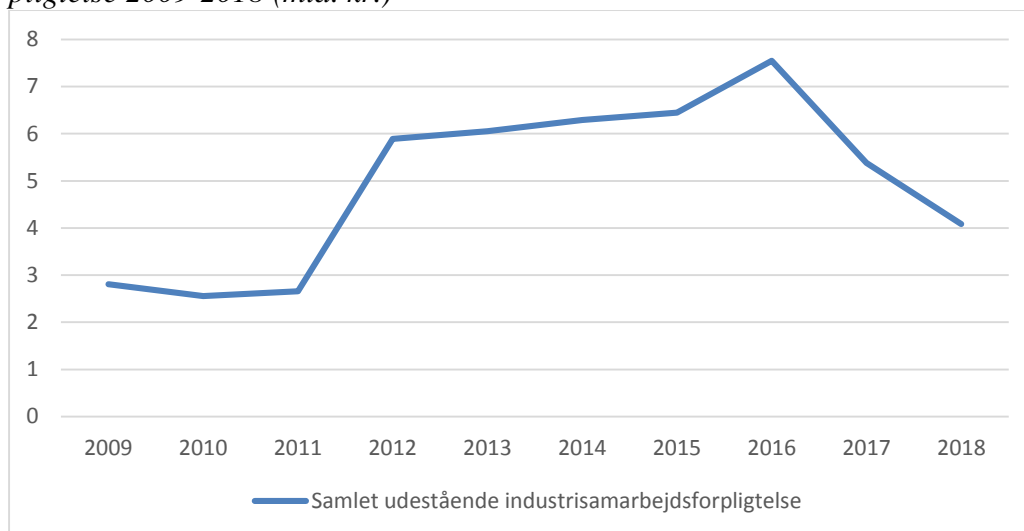
Afviklingen af industrisamarbejdsaftaler mellem Erhvervsstyrelsen og de udenlandske leverandører forløb generelt tilfredsstillende i 2018.

Med udgangen af 2018 var den samlede udestående forpligtelse på ca. 4,1 mia. kr. Den udestående forpligtelse er differencen mellem det beløb, som udenlandske leverandører er forpligtede til at afvikle i Danmark, og hvad de allerede har afviklet.² Til sammenligning var den samlede udestående forpligtelse ca. 5,5 mia. kr. ved udgangen af 2017, jf. figur 2 nedenfor. Faldet skyldes dels, at der i 2018 er pålagt nye forpligtelser for 1,2 mia. kr. mindre end der er gennemført industrisamarbejde for.

¹ Af hensyn til beskyttelse af virksomhedernes forretningsfølsomme oplysninger angives virksomhedsnavnene ikke.

² Størrelsen af den udestående forpligtelse svinger løbende i takt med tilkomst af nye forpligtelser og afvikling på eksisterende forpligtelser. Ligeledes opdateres størrelsen af den udestående forpligtelse (opgjort i danske kroner) dagligt i henhold til valutakursudsving. Dertil kommer evt. opsparat modkøbskredit som følge af eksisterende aftaler samt øvrige nedskrivninger, som ligeledes fratrækkes.

Figur 2: Udviklingen i den samlede udestående industrisamarbejdsforpligtelse 2009-2018 (mia. kr.)

Note: Den udestående forpligtelse er differencen mellem det beløb, som udenlandske leverandører er forpligtede til at afvikle i Danmark, og hvad de allerede har afviklet.

Kilde: Erhvervsstyrelsens egne beregninger.

Erhvervsstyrelsen forhåndsgodkender udviklingsprojekter mellem danske virksomheder og udenlandske leverandører. De forhåndsgodkendte projekter afskrives i takt med, at projekterne gennemføres. Et projekt kan annulleres såfremt det ikke gennemføres rettidigt.

Det aktuelle forhåndsgodkendte, men endnu ikke afviklede, beløb udgjorde pr. 31. december 2018 ca. 6,8 mia. kr. (mod ca. 4,9 mia. kr. i 2017). I de kommende år forventes afviklingen af udviklingsprojekterne at nedbringe de udestående industrisamarbejdsforpligtelser betydeligt.

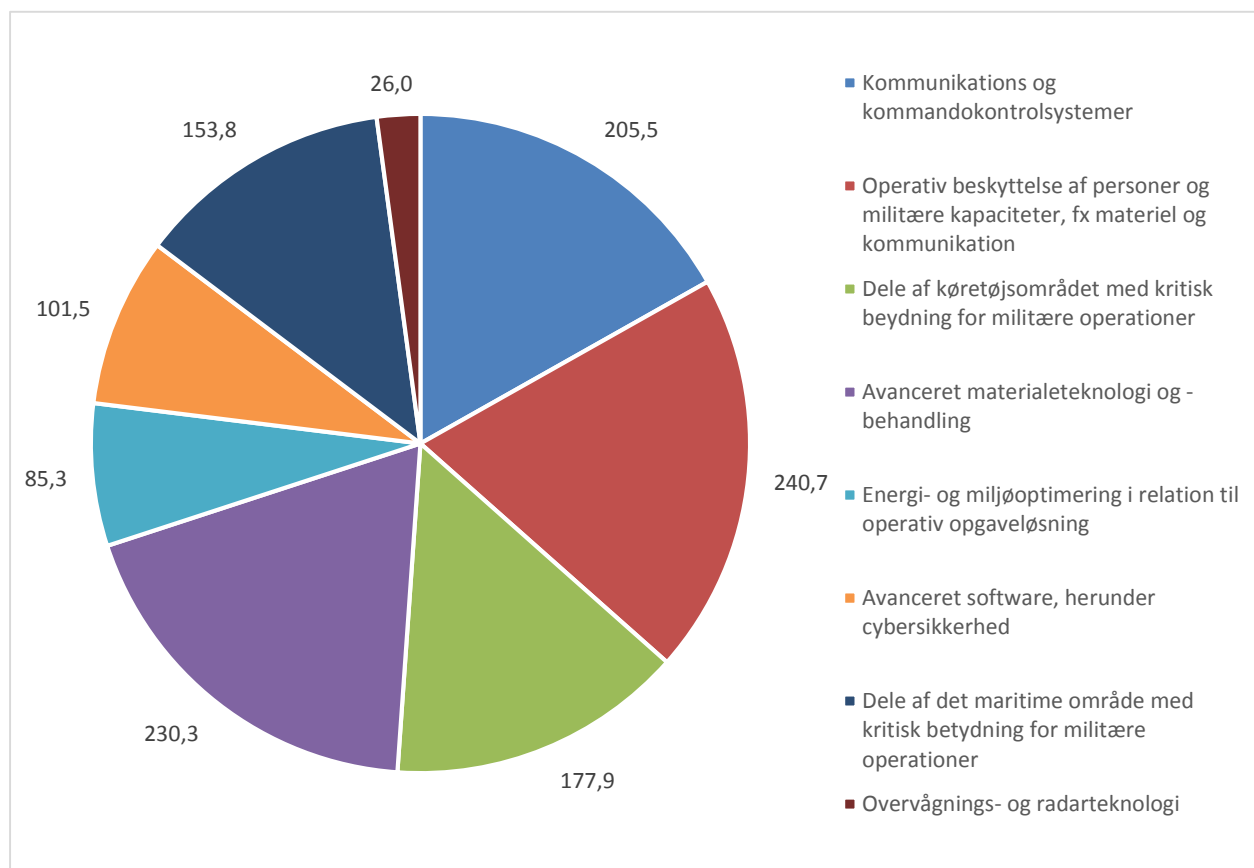
5. Strategiske teknologiområder

For industrisamarbejdskontrakter indgået under de administrative retningslinjer af 1. juli 2014 opgør Erhvervsstyrelsen, hvordan det gennemførte industrisamarbejde fordeler sig på de strategiske teknologiområder i den nationale forsvarsindustrielle strategi.

Der er i 2018 gennemført industrisamarbejde for ca. 1,2 mia. kr. på forpligtelser indgået under de administrative retningslinjer, hvilket svarer til ca. 55 pct. af det samlede industrisamarbejde på ca. 2,2 mia. kr. i 2018.

Datagrundlaget er endnu forholdsvis begrænset, da 2018 er tredje år med afvikling på industrisamarbejdskontrakter indgået under de administrative retningslinjer. Nedenstående figur viser den foreløbige fordeling.

Figur 3: Fordelingen af afvikling ift. de strategiske teknologiområder i den forsvarsindustrielle strategi (mio. kr.)

Note: Den forsvarsindustrielle strategi indeholder i alt 8 strategiske teknologiområder.

Kilde: Erhvervsstyrelsens egne beregninger.

6. Industripartnerskabet for forsvarsrelateret eksport til USA

Den 9. juni 2016 blev der indgået en politisk aftale om at anskaffe 27 F-35-kampfly. Da Danmark er et af otte partnerlande i produktion, vedligeholdelse og videreudvikling af flyet, vil anskaffelsen ikke blive omfattet af krav om industrisamarbejde. Danske virksomheder kan i stedet få tildelt ordrer efter det såkaldte *best value*-princip, hvor kvalitet, pris og leveringssikkerhed er afgørende i den indbyrdes konkurrence med de øvrige partnerlandes industrier.

Som følge af den politiske aftale om anskaffelsen, og for at støtte danske virksomheder, etablerede Erhvervsministeriet, Forsvarsministeriet, Udenrigsministeriet og Dansk Industri i marts 2017 et industripartnerskab, der skal fokusere og styrke indsatsen over for Danmarks amerikanske partnere ifm. anskaffelsen af nye kampfly til forsvaret (F-35).

7. Status på danske virksomheders deltagelse i F-35 programmet

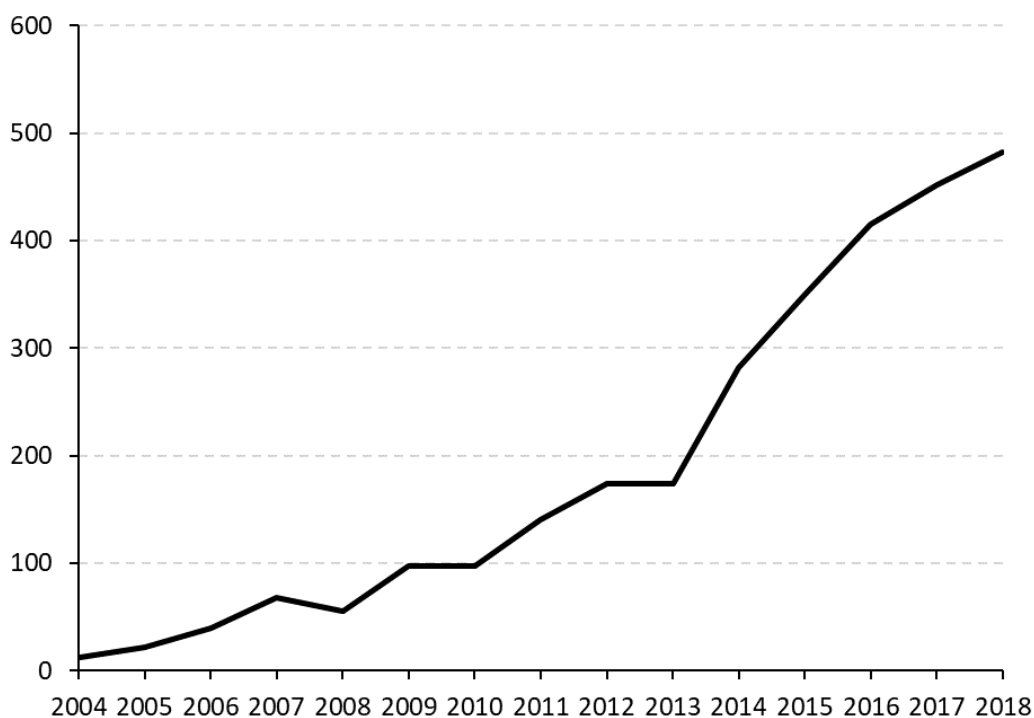
Erhvervsstyrelsen modtager halvårlige statusrapporter fra Lockheed Martin og Pratt & Whitney om danske virksomheders deltagelse i F-35 programmet.

Per december 2018 har Erhvervsstyrelsen verificeret følgende ordreværdier til danske virksomheder vedr. F-35 produktion (tallene er akkumuleret ordreværdi i perioden siden Danmarks tiltrædelse af F-35-programmet i 2002 og frem til seneste statusopgørelse per december 2018):

Lockheed Martin: ca. 477 mio. USD

Pratt & Whitney: ca. 5,3 mio. USD

Figur 4: Dansk industriel deltagelse i JSF-samarbejdet, akkumuleret ordreværdi (mio. USD)³

I alt 16 danske virksomheder har samarbejdet med Lockheed Martin, mens 5 danske virksomheder har samarbejdet med Pratt & Whitney. 33 pct. af ordrevolumen er placeret direkte af Lockheed Martin, mens 1 pct. er placeret af Pratt & Whitney⁴. De resterende 66 pct. er ordrer fra Lockheed Martins underleverandører.

Baseret på en simpel fremskrivning af det historiske ordreniveau forventer Lockheed Martin, at dansk industri i programmets levetid (anslået +40 år) vil modtage ordrer fra Lockheed Martin svarende minimum til den danske stats udgifter til anskaffelsen af flyene (ca. 16 mia. kr.). Det er den umiddelbare vurdering, at Lockheed Martins fremskrivning fremstår sandsynlig, såfremt de nuværende leverandøraftaler og ordreniveauer med dansk industri fastholdes.

³ For årene 2010 og 2013 er der ikke foretaget verifikation, og det foregående års verificerede værdi anvendes derfor som datapunkt for grafen. Faldet i år 2008 skyldes forbedret opgørelsesmetode.

⁴ Lockheed Martin er systemleverandør på selve kampflyet, mens Pratt & Whitney leverer motoren.